

PER E-MAIL
consultaties@nba.nl
Koninklijke NBA
Postbus 242
2130 AE Hoofddorp

Rotterdam, 15 januari 2024

brNBAESG/PE/HdH

Reactie op vragen naar aanleiding van Raadplegingsdocumentatie

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van de ontvangen consultatiedocumentatie getiteld 'Invulling bevoegdheid CSRD-assurance middels nadere voorschriften permanente educatie', d.d. 27 november 2023, hebben wij het document doorgenomen aan de hand van de door u gestelde vragen. Wij danken u voor de mogelijkheid om hierop te reageren. Onze observaties en antwoorden hebben wij onderstaand verwoord.

Wij hebben onze brief als volgt ingedeeld:

1. Algemene reflectie
2. Antwoorden op de gestelde vragen
3. Overige observaties

1 Algemene reflectie

Wij hebben belangrijke verbeterpunten ten aanzien uw Raadplegingsdocumentatie:

- Neem rekenschap van de kwaliteitsbeheersingsstelsels van de accountantsorganisaties.
- Zorg dat accountants kunnen gebruikmaken van wat de firma al voor hen bedacht heeft; dan korte vastlegging in PE database nodig.
- Verduidelijk dat je niet als individu alle competenties nodig hebt en geef aan welke competenties je minimaal moet hebben.
- Maak het niet te gedetailleerd, dat verhoogt namelijk de lastendruk.

De achtergrond voor ons standpunt is als volgt. Met de wettelijke verplichting tot CSRD-verantwoordingen ligt er een belangrijke rol voor accountants: het toevoegen van zekerheid bij deze verantwoordingen. Accountants die hierover assurancerapporten verstrekken zullen dan uiteraard daartoe competent moeten zijn. Dat NBA met een nadere invulling van de permanente educatieverplichtingen komt is dan ook logisch.

Wij ondersteunen de intentie van het voorstel aan te sluiten op het Nederlandse stelsel van permanente scholing en regeldruk zoveel mogelijk te voorkomen. Echter in de huidige uitwerking zit veel ruimte voor interpretatie wat juist kan zorgen voor extra regeldruk.

Deze extra regeldruk wordt in de hand gewerkt door:

1. De raadplegingsdocumentatie houdt geen rekening met het gegeven dat iedere accountant opereert binnen een accountantsorganisatie. Deze accountantsorganisaties hebben in het kader van kwaliteitsbeheersing (Bta, NVKS, internationaal ISQM1 en 2) een belangrijke randvoorwaardelijke plicht: hun kwaliteitssysteem zodanig in te richten dat met een redelijke mate van zekerheid wordt geborgd dat de verstrekte (assurance) rapporten voldoen aan de eisen. Onderdeel daarvan is het toewijzen van de juiste personen met de juiste competenties aan de teams, het faciliteren van competentie-ontwikkeling door middel van trainingen, coaching en intervisies en het ter beschikking stellen van een methodologie en een gestandaardiseerd elektronisch dossier. De accountantsorganisatie kent dus allerlei checks & balances die bijdragen aan de juiste competenties en een consistente implementatie.

Concreet met betrekking tot het thema ESG heeft EY zowel internationaal als in Nederland competentieprofielen gedefinieerd, trainingsprogramma's ontwikkeld (c.q. nog te ontwikkelen), waardoor in het kader van kwaliteitsbeheersing het wiel al is uitgevonden wie wat moet kunnen. Daarmee wordt voorkomen dat een ieder eigen afslagen maakt die afbreuk kunnen doen aan het kwaliteitsbelang van de accountantsorganisatie.

Wij vinden het daarom een gemiste kans dat de Raadplegingsdocumentatie geheel voorbij gaat aan de setting waarin de individuele accountant opereert. Daardoor leidt de wijze van invoering van de door u voorgestelde PE verplichting tot onnodige administratieve ballast en additionele compliance druk. Individuele accountants zullen immers stand alone op zoek moeten naar wat er relevant voor hen kan zijn aan de hand van een zelfassessment, dat opnemen in hun leerplan, aan intervisie doen en aan het eind van het jaar reflecteren over het geleerde. En dat terwijl de accountantsorganisatie vooraf en waar relevant eenduidig al heeft bepaald welke competenties de accountants moeten vergaren en op welke wijze. Dat herbergt het risico van een 'form over substance' attitude door individuele accountants die onrecht doet aan het belangrijke thema ESG.

Wij stellen daarom het volgende voor:

- In het document een paragraaf wijden aan de setting van de accountantsorganisatie en de wijze waarop de accountant hierop kan steunen waardoor zijn/haar eigen vastlegging vereenvoudigd kan worden. Dit kan door aan te geven:
 - dat de accountantsorganisatie eenmalig een brug kan maken tussen de benodigde competenties en de door haar vereiste trainingen en dat de individuele accountant zich kan beperken tot de registratie van de trainingsactiviteiten;
 - dat de vastlegging in de PE Portfolio kort mag zijn indien de accountantsorganisatie de accountant hiertoe de juiste kaders heeft meegegeven.
- 2. De competentieset in bijlage 1 suggereert dat de norm is dat iedereen alle competenties moet hebben; dit gaat voorbij aan het samenwerken in teams waarin meerdere competenties elkaar versterken. De competentieset kan naar onze mening door een individuele accountant alleen worden behaald door de meest ervaren sustainability auditor. In dit kader verwijzen wij naar Standaard 3810N.24 die duidelijk maakt dat het opdrachtteam over de benodigde deskundigheid moet beschikken. Het is daarmee niet de eindverantwoordelijk partner die over alle relevante onderwerpen alle details hoeft te beheersen.

Wij stellen daarom het volgende voor:

- Beter te duiden dat niet alle competenties tegelijkertijd behoeven te worden verkregen en dat je als team als geheel over alle voor de opdracht relevante competenties moet voldoen.
- Beter te duiden wat het beoogde (minimum)niveau per persoon is (voor zover nog niet aangegeven, zie antwoord op vraag 1c).

3. Ondanks onze sympathie voor het uitschrijven van de competenties, scheidt de mate van detaillering in bijlage 1 mogelijk een precedent om toekomstig op elk willekeurig PE-thema vanuit de NBA te voorzien in gedetailleerde vereisten. Dat leidt tot een verdere stapeling van regelgeving, terwijl de druk op NBA juist is om de regeldruk te verminderen. Wij verwijzen in analogie naar uw project 'Blauwe Brigade' en het door NBA en CEA in 2022 uitgegeven rapport 'Stip aan de Horizon' over educatie voor accountants waarin juist gepleit is voor minder detaillering. Onze opmerking sluit ook aan bij hetgeen de door de Kwartiermakers ingestelde Expertgroep in zijn rapport heeft verwoord.

2 Antwoorden op de gestelde vragen

Hierna vindt u de antwoorden op de gestelde vragen:

1. *Verwacht u dat in de competentieset de juiste competenties zijn opgenomen om CSRD assurance te kunnen afgeven?*

a Zijn er nog competenties die u mist in deze set?

Wij zien een discrepantie tussen de door CEA uitgebrachte eindtermen, inclusief de verplichting van minimaal 800 praktijken, met veel minder detaillering van competenties en de door u voorgestelde competentieset die zich voornamelijk richt op kennis en niet op de vaardigheden in de praktijk. Wij vragen ons af of er een specifieke reden is waarom beide aanpakken zo van elkaar afwijken en stellen voor te heroverwegen om minder detaillering op te nemen en de competentieset meer in lijn te brengen met de eindtermen.

b Zijn er competenties die u zou weglaten uit deze set?

De CSRD/ESRS regelgeving is de concrete aanleiding voor de PE verplichting. Het is de vraag wat de concrete toepassing is van de categorie 'Internationale raamwerken'. Wij stellen voor die te verplaatsen naar de categorie 'vrijwillig'.

c Zijn er competenties die nadere duiding behoeven?

In de competentieset wordt bij sommige thema's duiding gegeven ('lezen en begrijpen', 'kennis hebben genomen van'), terwijl dat bij andere thema's niet is gedaan. Daardoor is het onduidelijk welke diepgang wordt verwacht bij die laatstgenoemde groep. Een voorbeeld hiervan is de categorie 'Internationale raamwerken' Wordt de accountant geacht te weten wat de strekking is van die raamwerken, deze te hebben gelezen en begrepen, of slechts kennis te hebben genomen van?

Verder is de competentie 'Inzicht in de gepaste zorgvuldigheidsprincipes (due diligence) die zijn ingericht bij een organisatie en in staat zijn de relatie met UNGP te leggen' onduidelijk voor de lezer. Kunt u dit nader duiden of constateren dat dit een te gedetailleerde competentie is?

2. *Hoe kijkt u aan tegen de praktische haalbaarheid van de competentieset?*

De competentieset kan naar onze mening door een individuele accountant alleen worden behaald door de meest ervaren sustainability auditor. Mede gezien het karakter van de zelfcompliance verklaring kan dit leiden tot zelfoverschatting. Zie onze opmerking hiervoor over Standaard 3810N.24.

3. *Hoe verwacht u dat de primaire doelgroep de competentieset zich eigen zal maken? (denk bijvoorbeeld aan opleiding, inhuur/inzet specialisten, learning on the job of anderszins).*

Het zich eigen maken zal gebeuren binnen het kwaliteitssysteem van de accountantsorganisatie door middel van centraal bepaalde profielen en competenties, trainingen, webcasts, coachingsessies etc. Deze activiteiten worden uitgevoerd door een centraal team van sustainability specialisten, bureau vaktechniek en voorlopers uit de controlepraktijk. Uiteraard vindt een groot deel van de learning plaats on the job indachtig het 10-20-70 principe van: 10% in formele training en educatie, zoals cursussen, workshops en e-learning, 20% in interactie met anderen en 70% learning on the job. Accountantsorganisaties kunnen centraal bepalen hoe deze kruisbestuiving tussen kennisvergaring en toepassing in de praktijk moet plaatsvinden.

4. *Hoe kijkt u aan tegen de zelfassessment zoals omschreven als instrument om het kennisniveau in beeld te brengen én de individuele ontwikkeling te stimuleren?*

Zelfassessment is uiteraard een instrument om het kennisniveau in beeld te brengen en de individuele ontwikkeling te stimuleren, mits de zelfassessment tijdig beschikbaar is (n.b. de eerste ESG assuranceopdrachten over 2024 zijn reeds gestart). Daar staat tegenover dat rond ESG er op dit moment een algehele noodzaak is tot vergroting van kennis en dat de accountantsorganisaties daarom centraal al hebben bepaald welke training voor wie relevant is. Deze centrale analyse heeft ook bij andere onderwerpen plaatsgevonden, zoals IFRS.

5. *Zou dit zelfassessment een verplicht karakter moeten hebben? De verplichting bestaat dan uit het maken van het zelfassessment én vastlegging in het PE-portfolio.*

Nee, dit gaat voorbij aan het voorwerk dat al is verricht in het kader van kwaliteitsbeheersing door de accountantsorganisatie en de daaruit ontwikkelde profielen en competenties, trainingen en coaching. Verplichting zou dan weer leiden tot een 'form over substance' effect hetgeen juist niet de bedoeling is van competentieontwikkeling.

6. *Hoe kijkt u aan tegen de verplichting van (vak)interviews zoals hierboven beschreven?*

Op zich is een vorm van interview goed, maar ook hier geldt: laat dat aan de accountantsorganisatie over in het kader van haar kwaliteitsmanagement. Wij merken op dat het woord 'interview' overkomt als een geformaliseerde opzet van reflectie. Reflectie op dit thema kan echter in allerlei vormen plaatsvinden: coaching on the job, coaching sessies, collegiaal overleg, consultaties etc.

7. *Bent u van mening dat dit bijdraagt aan de benodigde ontwikkeling van kennis waaronder het delen van ervaringen en inzichten? En als u deze mening niet bent toegedaan, hoe zou u de kennis beroepsbreed willen ontwikkelen?*

Ja, reflectie (al dan niet in de vorm van intervisie) draagt bij aan ontwikkeling van kennis, delen van ervaringen en inzichten. Dit zal primair binnen de accountantsorganisatie plaatsvinden. Een beroepsbrede kennisdeling is een onderwerp apart en past niet in een PE verplichting.

8. *Welke nadere voorwaarden zou de NBA naar uw mening mogen stellen aan (vak)intervisie?*

Geen, dat is ter invulling aan de accountantsorganisatie.

3 Overige observaties

- Het is ons onduidelijk op wie u deze PE verplichting op wilt leggen: aan alle openbare accountants die betrokken zijn bij ESG assurance opdrachten of de tekenend accountant? Die laatste is namelijk verantwoordelijk voor de juiste competenties binnen het team, dat kunnen accountants zijn maar ook niet-accountants.
- Het bepalen van competenties als nulmeting is de start, maar hoe om te gaan met het in permanentie bijhouden van de ontwikkelingen? Dat zou door NBA nader kunnen worden geduid als onderdeel van de 'reguliere' PE cyclus analoog aan de ontwikkelingen bij controleopdrachten.

Uiteraard zijn wij tot nadere toelichting bereid.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. P.J.A. Gabriëls RA

w.g. prof. dr. A. de Bos RA